

Peter Krchnák

Interdisciplinárne sympóziu: *Ekologizácia ako filozofický problém (23 V 2007)*

Междисциплинарный симпозиум: Экологизация как философская проблема (23 V 2007)

Alebo 21. storočie bude storočím ekologickým, alebo 22. storočie nebude vôbec.

Henryk Skolimowski

Človek a príroda sa stávajú nepriateľmi, medzi ktorými nie je možné zmierenie, pokiaľ sa človek nestane plne ľudským.

Erich Fromm

Pod uvedeným názvom a mottom sa dňa 23. mája 2007 konalo v študovni Krajskej knižnici Ľudovíta Štúra vo Zvolene interdisciplinárne sympóziu. Pripravila ho Katedra spoločenských vied Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene (ďalej len KSV FEE TU) v spolupráci s Krajskou knižnicou Ľ. Štúra vo Zvolene a uskutočnilo sa v rámci osláv 15. výročia založenia FEE TU vo Zvolene.

KSV patrí k zakladajúcim katedrám FEE TU vo Zvolene. Tak, ako ekologická fakulta nemôže byť len fakultou ekológie, ale by mala byť aj fakultou prírodných a humanitných vied, vrátane filozofie a zvlášť ekologickej filozofie, a to aj vzhľadom k tomu, že ekologické problémy sú nielen problémami ekológie, ale človeka, rovnako tak aj spoločenské/humanitné vedy a filozofia/eko-filozofia, nemôžu nereflektovať relevantné ekologické problémy.

V 90-tych rokoch 20. storočia pracovníci KSV FEE zorganizovali viacero vedeckých sympózií k problematike vzťahu človeka a prírody, s akcentom na reflexiu súčasnej kritickej situácie človeka vo svete prírody a v intenciách názvu prvého z nich: „Iniciatívy záchrany nádeje pre život“ (Zvolen 1993).

Z ďalších sympózií možno uviesť, napr. „Hľadania človeka“ (Zvolen 1994), „Úcta k životu“ (Zvolen 1995), „Myslíme (a žíme), aby sme boli“ (Zvolen 1996), „Trvalo udržateľný život?“ (Zvolen 1997) a „Odumieranie ľudskosti?“ (Zvolen 1998). Z každého sympózia vyšiel rovnomenný zborník príspevkov.

Tohtoročné sympóziu možno teda chápať aj ako určitý come back. A to v čase, kedy sa stále s väčšou naliehavosťou môžeme pýtať: „Máme vôbec ešte nejakú nádej na prežitie?“

Je všeobecne známe i prijímané, že naše prežitie v budúcich generáciách závisí od toho, či my budeme schopní obstáť v súčasnej ekologickej kríze a prekonať ju. Ak je ale ekologická kríza našou krízou, resp. krízou nás ľudí a zároveň i „ekologickou“, potom si jej prekonanie vyžaduje od nás ľudí, aby sme sa radikálne zmenili, (znovu) zrodili v našom podstatnom určení (lebo kríza nepodstatného by nebola ani skutočnou krízou), a to predovšetkým v našej ľudskosti a ekologickejšť. A to je zrejme možné len v procese vlastnej ekologizácie a humanizácie, bez čoho sotva bude 21. storočie ekologickým a 22. storočie – bude. Ale problematika ekologickejšť/ekologizácie i ľudskosti/humanizácie je zložitá a vyžaduje si naše spoločné premýšľanie.

Potvrdilo to aj sympóziu, na ktorom odzneli príspevky 32 odborníkov z oblasti filozofie, teológie, ekológie, etiky, psychológie, politológie, histórie, práva, ekonómie ba i fyziky. Všetci účastníci sympózia mali možnosť osloviť, a teda i vypočuť si, všetkých.

K najzaujímavejším vystúpeniam patrili príspevky Dr. Čarnogurskej – Ferancovej z ÚO SAV v Bratislave, ktorá poukázala na časovú tieseň ľudstva v súvislosti s klimatickými zmenami a opierajúc sa o čínsku filozofiu a kultúru zdôvodnila ako jedinú možnú nádej na záchranu ľudstva na Zemi dôslednú harmóniu s prírodou, ďalej referáty teológov – prof. Kišša z EBF UK v Bratislave o svätosti Zeme a prof. Hrehovej z FF TU v Trnave o potrebe rešpektu prírody a autolimitácie ako cesty ľudského (pre)žitia, ďalej filozofov – prof. Šmajsa z FF MU v Brne o potrebe filozofie prežitia, doc. Plašienkovej z FF UK v Bratislave o cestách sebarealizácie ľudského rodu na pozadí ekologizácie a humanizácie, doc. Ondrejčkovej z FHV UMB v Banskej Bystrici o predpokladoch a cestách prežitia subjektu, jej kolegov z B. Bystrice – prof. Šlosiara o probléme odcudzenia človeka ako filozofického východiska ponímania vzťahu k životnému prostrediu, doc. Palenčára o probléme „FYZIS“ v antickej filozofii a kultúre a doc. Gálíka o mystike ako možnosti ekologizácie človeka. K podnetným tiež patrili príspevky filozofov doc. Čipkára z PF UPJŠ v Košiciach o humanizácii nášho bytia, dr. Gálíkovej-Tolnaiovej z FMK UCM v Trnave o ekologizácii ako rozmere humanizácie človeka, doc. Kačmárikovej z KSV TU v Košiciach o trvalo udržateľnom rozvoji ako výzve pre 21. storočie, Dr. Džupkovej z KSV TU v Košiciach o globalizácii v podobe ilúzií či dezilúzií, doc. Polanovej z KSV TU v Košiciach o súčasnej ekologickej kríze ako výzve pre človeka, Mgr. Lalíkovej z FF UK v Bratislave o ľudstve na rázcestí na podklade tvorby slovenských filozofov.

Osobitnú skupinu tvorili etické reflexie problematiky, ktoré mali podobu vystúpení mgr. Androvičkovej z FEE TU vo Zvolene o ekologickej zodpovednosti teoretika, dr. Bohunickej z FF UK v Bratislave o praktickej etike a problé-

me biocentризmu, mgr. Kaliského z PF UMB v B. Bystrici o utrpení zvierat a súcite človeka, mgr. Hraškovéj z FF TU v Trnave o etike ako predpoklade „ekologickej predispozície“ človeka III. tisícročia, doc. Mandu z FF UKF v Nitre o etickej zodpovednosti H. Jonasa, doc. Špirku z STU v Bratislave o etickej samoregulácii v marketingu so zameraním na deti a rodiny.

K etickým úvahám mali blízko vystúpenia renomovaných ekológov, a to prof. Vološčuka z ŠOP – Správy TANAPu o filozofických aspektoch ochrany biodiverzity a doc. Jančovej z LF TU vo Zvolene tiež o ochrane biodiverzity ako predpoklade prežitia. Psychologické aspekty problematiky prezentovali v príspevkoch doc. Šmajsová – Buchtová z MU v Brne o naturalizácii ľudskej ontogenézy a Mgr. Rác z FEE TU vo Zvolene o psychologických aspektoch vzťahu človeka a prírody. Model trvalo udržateľného spôsobu života vo verejnej politike predstavila doc. Adamcová z FPVMV UMB v B. Bystrici a jej kolegyňa doc. Ježovicová zase hodnotovú paradigmu z hľadiska ekokonzervativizmu.

Veľmi zaujímavé a podnetné boli aj príspevky prof. Makovínyho z FEVT TU vo Zvolene o umelých elektromagnetických poliach a ich nepriaznivých účinkoch, doc. Zdychu z FEE TU vo Zvolene o trvalej udržateľnosti poľovnej zveri, Ing. Červenej z PF UPJŠ v Košiciach o podnikateľskom prostredí a ekológii, Mgr. Čipkára z PF UPJŠ v Košiciach o konflikte základných práv a slobôd voľného pohybu tovarov a služieb v judikatúre Európskeho súdneho dvora a Ing. Kšiňana, doktoranda FEE, o vplyve techniky na pracovný svet a životné podmienky.

Posledným v programe sympózia bol doc. Krehnák z FEE TU vo Zvolene s referátom o humanizácii ekologizáciou. Čas na diskusiu bol vzhľadom na pomerne veľký počet účastníkov síce limitovaný, ale aj tak sa podarilo niektoré otázky spoločne posúdiť. Čo sa nestihlo na sympóziu, bude zrejme možné vďaka zborníku príspevkov. Účastníci sympózia sa zhodli na tom, že aj keď nám renomovaní myslitelia ukazujú cestu pre žitie, predsa je potrebné spoločným premýšľaním neustále si ju osvetľovať. A k tomu bolo dobré aj naše sympóziu.

Sympóziu sa organizovalo aj v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA č. 1/3624/06 „Ekologizácia ako filozofický problém“.